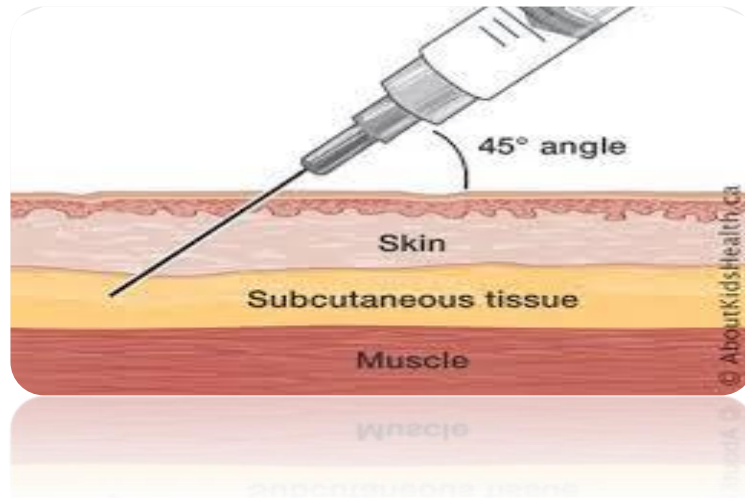

تزریق زیرجلدی

یکی از انواع تزریقات، تزریق زیرجلدی است. در این نوع تزریق دارو توسط سوزن به بافت زیر پوست تزریق میشود. این تزریق معمولاً توسط بیمار انجام میشود و نیاز به مهارت خاصی ندارد.

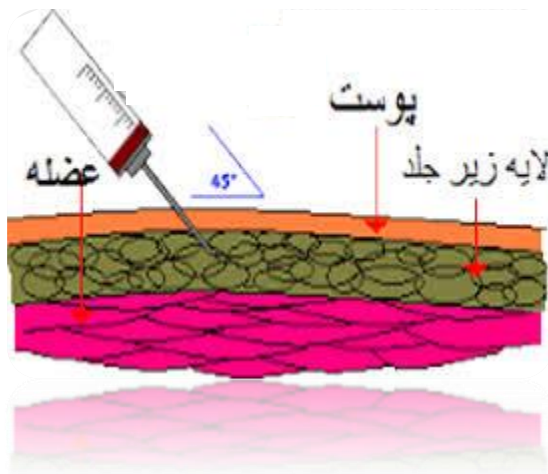

داروهای زیرجلدی معمولاً به شکل ویال یا قلم های از پیش پر شده هستند که برای تزریق داروهای داخل ویال از سرنگ های مخصوصی که اصطلاحاً سرنگ انسولین نامیده میشوند و برای تزریق داروهای داخل قلم (پن) از سرسوزن های مخصوص استفاده میشود.

سرنگ انسولین:

نکته قابل توجه در استفاده از سرنگها رعایت زاویه مناسب به هنگام تزریق است. توصیه میشود که هنگام تزریق توسط سرنگ، زاویه ۴۵ درجه ای بین سطح پوست و سوزن ایجاد شود تا دارو بخوبی در محل مناسب برای جذب تزریق شود.

همچنین ایجاد یک چین پوستی مطابق با عکس زیر میتواند به بهبود شرایط تزریق و کاهش درد احتمالی حین تزریق کمک کند.

سرسوزن:

روی هر سر سوزن دو عدد ذکر شده است که یکی از آنها بیانگر طول سوزن (۴-۶-۸ میلی متر) و دیگری بیانگر گیج (ضخامت) سوزن است و با اعداد ۳۰-۳۱ و ۳۲ مشخص میشود. هرچقدر عدد گیج بالاتر باشد سوزن نازک تر است و درد هنگام تزریق با آن کمتر است.

در صورت استفاده از سرسوزن ها باید در انتخاب طول سوزن دقت شود. طول سوزن و زاویه تزریق با آن با توجه به میزان چربی زیر پوست بیمار ، توسط پزشک تعیین میشود.

فرد لاغر	فرد با وزن نرمال یا اضافه وزن	
زاویه ۹۰	زاویه ۹۰	تزریق با سر سوزن ۴ میلیمتر
زاویه ۹۰ درجه به همراه بلند کردن چین پوستی یا زاویه ۴۵ درجه ● زاویه ۴۵ درجه به همراه بلند کردن چین پوستی (در کودکان بسیار لاغر)	زاویه ۹۰	تزریق با سر سوزن ۵ و ۶ میلیمتر
زاویه ۴۵ درجه به همراه بلند کردن چین پوستی	زاویه ۹۰ درجه به همراه بلند کردن چین پوستی	تزریق با سر سوزن ۸ و ۱۲ میلیمتر

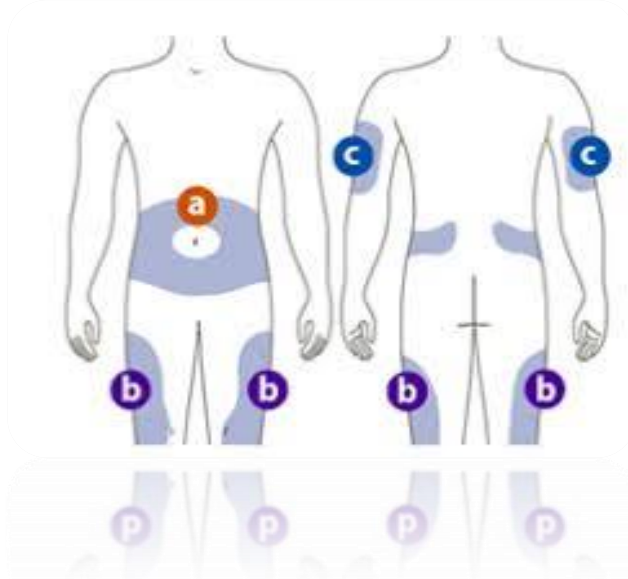

سرنگ انسولین و سرسوزن‌ها یکبار مصرف هستند در غیر اینصورت با هربار استفاده سوزن کندتر میشود (مانند تصویر) و همچنین احتمال گرفتگی داخل سوزن در نتیجه عدم تزریق کامل دارو به فرد وجود دارد.

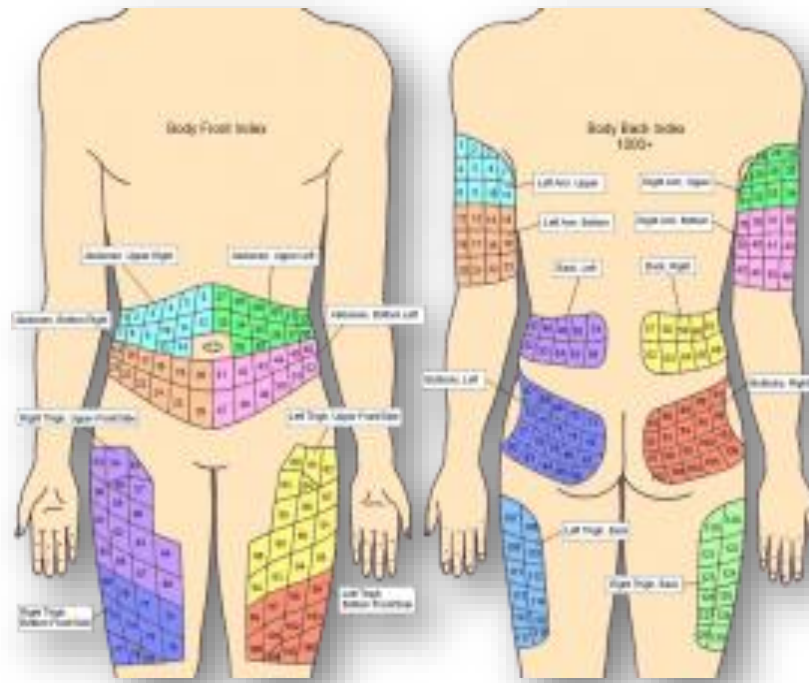
محل مناسب تزریق زیرجلدی در بدن:

- ۱- پشت بازوها (بخش خارجی بازو)
- ۲- روی ران ها
- ۳- روی باسن
- ۴- ناحیه پهلوها
- ۵- دور ناف به فاصله ۴ انگشت از ناف به سمت پهلوها

تفاوت محل های تزریق بدلیل تفاوت سرعت جذب دارو در آنهاست بطوریکه بیشترین سرعت جذب دارو در ناحیه اطراف ناف و کمترین آن مربوط به روی ران ها است.

در صورتی که فرد به مدت محدود از این روش تزریق استفاده میکند، محل تزریق با توجه به شرایط فرد (مثلا تزریق دورناف در صورت وجود چربی دور شکمی مناسب) توسط پزشک تعیین میشود اما در افرادی که طولانی مدت از این روش تزریق استفاده میکنند، مانند افراد دیابتی، توصیه میشود برای جلوگیری از آسیب بافت در محل تزریق، تزریق ها بصورت چرخشی در نواحی مختلف بدن و در بخش های مختلف هر محل، مطابق عکس انجام شود.

توصیه های مهم:

- ۱- قبل از هر بار تزریق محل تزریق توسط پنبه و الکل بخوبی پاکسازی شود.
- ۲- به منظور رعایت ایمنی به هنگام دور انداختن سرنگ یا سرسوزن حتما سوزن را با درپوش مخصوص ببوشانید.
- ۳- در صورت کج شدن نوک سوزن ها از استفاده آنها خودداری کنید.
- ۴- در هر بار استفاده از سرسوزن ها با به سمت بالا گرفتن قلم دارویی و خارج کردن ۲ واحد از دارو، از باز بودن مسیر در سوزن اطمینان حاصل کنید.
- ۵- بعد از تزریق محل تزریق را فشار ندهید چون احتمال خروج دارو از زیر جلد به سطح پوست وجود دارد.
- ۶- در صورتی که زاویه تزریق توسط سرنگ مناسب نباشد و یا سوزن سرسوزن بطور کامل در پوست فرو نرفته باشد، پس از تزریق و خروج سوزن، محل تزریق متورم میشود و جذب دارو با تاخیر صورت میگیرد. در این شرایط نباید به محل تورم فشار وارد کرد و یا از کمپرس سرد یا گرم استفاده نمود چون این عمل میتواند در ساختار دارو یا مدت زمان آزادسازی آن به خون تغییر ایجاد کند که این اتفاق در دارویی مانند انسولین ها احتمال افت ناگهانی قندخون را افزایش میدهد. با گذشت زمان تورم برطرف میشود.
- ۷- در شرایطی که طول سوزن برای ضخامت پوست شما مناسب نباشد و یا سوزن در اثر استفاده مکرر کند شده باشد احتمال خونریزی پس از خارج کردن سوزن از پوست وجود دارد که جای نگرانی نیست و با استفاده از سوزن مناسب این مشکل رفع خواهد شد. همچنین در این موارد بروز کبودی محدودی در موضع محتمل است که به مرور رفع میشود.

۸- در صورت عدم اجرای برنامه چرخشی تزریق در اندام ها، تجمع چربی و تغییر شکل بافت در محلی که مکرراً مورد تزریق قرار میگیرد رخ میدهد که علاوه بر تأثیری که در ظاهر و آن اندام دارد، جذب دارو را هم با اختلال مواجه میکند. میتوان با مراجعه به پزشک محل مورد نظر را طی جراحی اصلاح کرد.

۹- احتمال بروز التهاب، خارش یا قرمزی در موضع تزریق بخصوص در روزهای اول شروع استفاده از این روش وجود دارد، اما اگر این التهابات پوستی ادامه پیدا کند و یا در سایر بخش های بدن نیز مشاهده شود برای تشخیص علت این عارضه باید سریعاً به پزشک خود مراجعه کنید.

۱۰- اگر از سرنگهای انسولین چندبار استفاده میکنید (توصیه میشود یکبار استفاده شوند)، حتماً آنها را در یخچال نگهداری کنید.

گردآوری مطالب :

مریم ثابت قدم (دانشجوی داروسازی دانشگاه علوم پزشکی همدان)

ویرایش علمی :

دکتر مریم مهرپویا (متخصص داروسازی بالینی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی همدان)